

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3374/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a dohánytermékek előállításáról, forgalomba hozataláról és ellenőrzéséről, a kombinált figyelmeztetésekről, valamint az egészségvédelmi bírság alkalmazásának részletes szabályairól szóló 39/2013. (II. 14.) Korm. rendelet 19/B. § (1) bekezdésének a) pontja, 19/C. § (1) bekezdésének b) pontja, valamint 21/A. § (7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasz indítványt terjesztett elő, melyben a dohánytermékek előállításáról, forgalomba hozataláról és ellenőrzéséről, a kombinált figyelmeztetésekről, valamint az egészségvédelmi bírság alkalmazásának részletes szabályairól szóló 39/2013. (II. 14.) Korm. rendelet 19/B. § (1) bekezdés a) pontja, a 19/C. § (1) bekezdés b) pontja, továbbá a 21/A. § (7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] A sérelmezett rendelkezések az ízesítő anyagot tartalmazó elektronikus cigaretta forgalomba hozatalának tilalmát írják elő. A 19/B. § vitatott pontja értelmében az elektronikus cigaretta és utántöltő flakon, a 19/C. § kifogásolt pontja alapján pedig a dohányzást imitáló elektronikus eszköz sem tartalmazhat ízesítő anyagot. A kifogásolt 21/A. § (7) bekezdése ezen tilalom bevezetéséhez átmeneti időt határoz meg: elektronikus cigaretta, valamint utántöltő flakon, továbbá dohányzást imitáló elektronikus eszköz 2020. május 20-áig hozható forgalomba dohány, mentol, valamint gyümölcsös ízesítéssel.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a szabályozás szükségtelenül, és az elérni kívánt céllal aránytalan módon korlátozza az e-cigaretta használóinak az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében biztosított testi és lelki egészséghez való jogát, valamint az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésében biztosított egészséges környezethez való jogát, ezért a kifogásolt rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [4] Az indítványozó beadványa indokolásában tudományos kutatások és szakértői vélemények alapján vázolja azon álláspontját, mely szerint az ízesítések szerepe a dohányzás elleni küzdelemben nem indokolja azok megtiltását. Az indítványozó álláspontja szerint nem bizonyított tény az ízesítő anyagok egészségkárosító hatása, így azok tiltásának szükségessége, és a törvényben megfogalmazott korlátozást nem a nemdohányzók egészségvédelme indokolja. Az indítványozó a dohányzásról történő leszokását követően aktív e-cigaretta használónak vallja magát, álláspontja szerint az e-cigaretta a dohányzás ártalomcsökkentésének hatékony eszköze, és az általa preferált ízesítések megszüntetése álláspontja szerint megvonja tőle azt a lehetőséget, hogy olyan terméket élvezzen, mellyel a dohányzáshoz képest „egészségesebb” életet élhet.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt formai és tartalmi feltételeit, a 26–27. §-ában foglalt szerinti feltételek teljesülését (különösen az érintettséget, az alaptörvényben biztosított jog sérelmének bekövetkezését, a jogorvoslat kimerítését), valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [6] 3. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján nyújtotta be panaszát. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján a panaszt a vitatott jogszabály hatálybalépésétől számított 180 napon belül kell benyújtani. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére határidőn belül került sor.

- [7] 4. A panasz közvetlenül jogszabály alaptörvény-ellenessége megállapítására irányul, egyéni érdekelttség és érintettség állítása mellett. Az Alkotmánybíróság először az indítványozó érintettségét vizsgálta, melynek tekintetében az indítványozó elektronikus cigaretta használatára bemutatott érveit és bizonyítékait elfogadta. Az indítványozó maga e-cigaretta használó, egyebekben pedig a Villanyóra Egyesület alelnöke, mely az e-cigaretta használat népszerűsítése érdekében tevékenykedik.
- [8] 5. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében, az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be az alaptörvényben biztosított jogok sérelme, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az indítványozónak kell tehát igazolnia, hogy alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be.
- [9] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy indítványban felhozott érvek és indokok nem támasztják alá az indítványozó alaptörvényben megjelölt jogai sérelmének bekövetkezését.
- [10] Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a testi és lelki egészséghez”. az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése a testi és lelki egészséghez való jog alanyi oldalát, a (2) bekezdése pedig az objektív, intézményvédelmi oldalát tartalmazza. A testi és lelki egészséghez való alapjog tartalma, terjedelme olyan gazdasági és jogi környezet kialakítására irányul, amely a legkedvezőbb feltételeket biztosítja a polgárok egészséges életmódjához, amely tehát az ember egészségének megőrzését szolgálja {3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [61]}, részben annak az intézményrendszernek a felállítását és működtetését jelenti, amely a testi és lelki egészség visszanyerését szolgálhatja. Másrészt viszont annak a jogi és intézményi környezetnek a kialakítására irányul, amely preventív módon gondoskodik a megbetegedések megelőzéséről, olyan intézkedéseket is magában foglalva, amelyek potenciálisan alkalmasak lehetnek az egészséges életmód fenntartására. Az állami feladat teljesítésének kritikus mértéke, vagyis a szükséges minimum meghatározása végletes helyzethez kötődik: egyes egészségügyi ellátások, vagy az ellátás adott területen – az ország meghatározott részén – tapasztalható teljes hiánya eredményez csupán alkotmányellenességet. Ezen túlmenően az állami kötelezettségként értelmezett egészséghez való jog sérelmének nincs alkotmányos mércéje. Az egészséghez való jog ebben az összefüggésben az állammal szemben kikényszeríthető alapjogként nem értelmezhető {3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [21]–[22]}.
- [11] A dohányzás és az e-cigaretta fogyasztásának, forgalmazásának szabályozása és mindezzel összefüggő korlátozások olyan egészségpolitikai kérdések, amely a dohányzás és nikotin tartalmú eszközök használatának bizonyítottan káros élettani gyakorolt hatásain alapul. Amikor tehát a törvényalkotó a dohányzás és az e-cigaretta fogyasztása kapcsán bizonyos korlátozásokat vezet be, nem tesz mást, mint érvényre juttatja az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésében előírt alkotmányos követelményt, intézményvédelmi kötelezettségét, azáltal, hogy az elővigyázatosság elve alapján, megelőző intézkedéssel védi a nemdohányzók egészségét úgy a dohányzással, mint az e-cigaretta fogyasztásával szemben {3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [38]}. Az indítványozó a saját testi és lelki egészséghez fűződő jogának sérelmére hivatkozott az e-cigaretta és azzal egy tekintet alá eső termékek különféle ízesítéseinek jövőbeni tilalmát tartalmazó rendelkezésekkel kapcsán. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint azonban az e-cigaretta termékek használata, mint akaratlagos, önrendelkezéssel alapuló, választott tevékenység, illetve azok különféle ízesítéseiben történő használatának kérdése nem hozható alkotmányos összefüggésbe az alaptörvény által biztosított egészséghez fűződő joggal.
- [12] Az Alkotmánybíróság az egészséges környezethez való jog állított sérelme kapcsán megállapította, hogy az Alkotmánybíróság következetes {a 3068/2013. (III. 14.) AB határozatban (Indokolás [46]) megerősített} gyakorlata értelmében a környezethez való jog nem sorolható a klasszikus, védelmi jellegű alapjogok közé: „elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelezései teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is.” E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével lát el az állam, ebben az esetben törvényi és szervezeti garanciák biztosításával teljesít. A környezethez való jog a környezet védelmére és az élet természeti alapjának fenntartására vonatkozó állami kötelezettséget jelenti. „Az egyedi alanyi jogok ez idő szerint e jog megvalósításában csak mellékesek” {28/1994. (V. 20.) AB határozat, ABH 1994, 134, 139., megerősítve: 3068/2013. (III. 14.) AB határozat Indokolás [46]}. Az indítványozó által ebben a körben hivatkozott érvek az egészséges környezethez fűződő joggal az elektronikus ciga-

retta ízesítésének kérdése nem áll alkotmányjogi szempontból értékelhető összefüggésben, így a panaszt az Alkotmánybíróság ebben a vonatkozásban sem vizsgálhatta.

- [13] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban felvetett problémával az Alkotmánybíróság a korábbiakban már foglalkozott, ezért jelen ügyben nem merült fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglaltaknak nem felelt meg.
- [14] Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/551/2017.

